

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Het mooie en het goede

door Joke van Saane De auteur is hoogleraar Zingeving en leiderschap aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht. Zij belicht in deze rubriek maatschappelijke verschijnselen door er net wat anders tegen aan te kijken.

Er is al veel gezegd en geschreven over de huidige politieke situatie in ons land, de hardheid en de onverdraagzaamheid die zegevieren. Een situatie overigens die weerspiegeld wordt in Amerika, en ook lijkt op wat er elders in Europa gebeurt. De tijdgeest lijkt als een machtige golf over de d te slaan, met een schijnbaar onherroepelijke kracht. We voelen de kracht van de golf, en het lijkt alsof dat een kracht in zichzelf is geworden, waaraan je je moet overgeven om niet verzwolgen te worden.

In deze golf verdwijnen zomaar dingen die we tot voor kort belangrijk en vanzelfsprekend vonden. Een van de dingen die verdwijnen is de waarde van het zoeken naar verbinding, geboren uit de nieuwsgierigheid naar de ander. De vragen ‘Wie ben jij?’, ‘Wat drijft jou?’ en ‘Kan ik wat van je leren?’ hebben plaatsgemaakt voor de mededeling ‘Jij moet je aanpassen aan wat ik belangrijk vind’. Iets anders wat kopje-onder gaat in het politieke geweld is het onderscheid tussen meningen of verbeelding en realiteit. Voor mensen in hun persoonlijk leven is het al schadelijk om dit onderscheid stelselmatig te negeren; voor je het weet nemen mensen immers hun angsten of dromen wel heel letterlijk. Voor de samenleving als geheel is dit niet minder schadelijk; we verliezen de gezamenlijke grond voor afwegingen, waardoor het veld openligt

voor manipulatie en misbruik. Hoe kwetsbaarder mensen zijn, hoe eerder ze hiervoor openstaan, met reële risico’s als gevolg.

In de meedogenloze golf van de tijdgeest wordt nog iets meegesleurd: onze waardering van het mooie, het esthetische. Het leven lijkt te worden teruggebracht naar hoeveel geld we te besteden hebben, naar hoe we kunnen houden wat we hebben voor de boeren, voor de luchtvaart, voor onze eigen groep, voor onze eigen sociale klasse. We sluiten ons af voor wat anders of voor wat nieuw is. Dat vindt plaats door de verbeelding geen plek meer te gunnen. Kunst, muziek, literatuur, wetenschap zijn echter geen luxeproducten voor als we tijd overhebben. Het zijn essentiële voertuigen voor de verbeelding waardoor we leren wat er mogelijk is, waardoor we kunnen streven naar nieuwe dingen, waardoor we een glimp opvangen van wat volmaakt is.

Weerstand bieden aan de golf van de tijdgeest kan beginnen bij aandacht blijven geven aan het mooie en het goede, ook als daar niet op korte termijn winst uit voortvloeit. Zonder het mooie en het goede leggen we ons neer bij het primaat van narcistische politiek en primitief leiderschap.